

फिजियोथेरापी सेवाको
होम सर्भिसको लागि

सम्पर्क नं. ९८४९७३२६९७,
०१-६६३३६५२ मध्यपुर
थिमि-४

जि.प्र.का. भक्तपुर दर्ता नं. ६२/०६३/६४

THIMI TIMES WEEKLY

स्थायी लेखा नं. ३०२८६५५२३

विमितीपत्र
थिमि टाइम्स
साप्ताहिक

वर्ष १७ अङ्क १५ ने.सं. ११४४ मंसिर ०६ गते बुधवार, २०८० 22 Nov. 2023 Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

प्रतिबद्धता अनुरूप नागरिकलाई सुख, शान्ति र न्याय दिन सकेनन्

काठमाडौं । तत्कालीन नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) र सरकारका बीच सशस्त्र सङ्घर्ष अन्त्यका लागि वृहत् शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर भएको १७ वर्ष पुरा भएको छ ।

वितेको यी १७ वर्षमा राजनीतिक नेतृत्वले परिवर्तनबाट पाउन सकिने पद र त्यससँग जोडिएको लाभ लिने जति लिए

गिरिजाप्रसाद कोइराला र माओवादीका तर्फबाट अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'बीच वि सं २०६३ मङ्सिर ५ गते विस्तृत शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दै दसवर्षे सशस्त्र सङ्घर्ष अन्त्य भएको घोषणा गरिएको थियो । हालको संघीय संसद र त्यति बेलाको वीरेन्द्र अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रमा तत्कालीन गृहमन्त्री कृष्णप्रसाद सिटौलाले शान्ति सम्झौताको पूर्ण विवरण पढेर सुनाउँदै सशस्त्र सङ्घर्ष विधिवत् रूपमा समाप्त भएको घोषणा गरेका थिए ।

नेपालीहरू आफ्नै खुट्टामा उभिएर सङ्घर्ष समाधान गरी विश्व समुदायलाई नै चकित तुल्याउन सफल भएको जनाउँदै

बाँकी पेज ७ मा

अन्तर्राष्ट्रिय बाल अधिकार दिवस मनाइयो

काठमाडौं । ३४औं अन्तर्राष्ट्रिय बाल अधिकार दिवस विभिन्न कार्यक्रमका साथ मनाइयो । संयुक्त राष्ट्रसङ्घको महासभाबाट सन् १९८९ को नोभेम्बर २० मा बाल अधिकारसम्बन्धी महासन्धि पारित भएको दिनलाई स्मरण गरी पक्षधर राष्ट्रले २१ नोभेम्बरलाई अन्तर्राष्ट्रिय बाल अधिकार दिवसको रूपमा मनाउँदै आएका छन् । बाल बालिकाको वचावट, संरक्षण, विकास, सहभागितालगायत विषय कार्यान्वयन गरी बाल अधिकार सुनिश्चिताका लागि अन्तर्राष्ट्रिय बाल अधिकार दिवस विश्वभर मनाइँदै आएको हो । नेपालमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ का ४२ धारा सबै कार्यान्वयनमा छन् । यसमा बालबालिकाको सर्वोत्तम हित, अधिकार

कार्यान्वयन, जीवन, वचाउ र विकास, पहिचानको संरक्षण, बालबालिकाको विचार तथा भावनको कदर, अभिभावकको दायित्व, सामाजिक सुरक्षा, बालश्रम, बेचबिखन, ओसार पसार र अपहरण, बालमैत्री न्यायलगायतका व्यवस्था छन् । नेपालले संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ अनुमोदन गरेको ३३ वर्ष पूरा भएको छ । नेपालले २०४७ भदौ २९ गते उक्त महासन्धिलाई विनाशर्त अनुमोदन गरी यसको सिद्धान्तअनुसार प्रतिबद्धता जनाएको थियो । महासन्धिको कार्यान्वयनका लागि नेपालले संवैधानिक, कानुनी, नीतिगत, संरचनागत र कार्यक्रमगत व्यवस्था गरेको छ । सबै अवस्थाका बालबालिकाको आधारभूत आवश्यकता तथा अधिकार परिपूर्तिका लागि संवैधानिक, कानुनी र नीतिगत बाँकी पेज ७ मा

जेष्ठ नागरिकलाई सामुहिक म्हपूजा

काठमाडौं । काठमाडौंको न्हापांगु पलाः नेवाः मिसा पुचःले ४२ जना जेष्ठ नागरिकहरूलाई सामुहिक म्हपूजा गरेको छ । नेपाल संवत् नयाँ वर्षको पहिलो दिन अर्थात् कछलाथ्व पार तिथिमा पुचःले सामुहिक म्हपूजा कार्यक्रम सम्पन्न गरेको हो । सामाजिक क्षेत्रमा काम गर्दै आएको पुचःले प्रत्येक वर्ष जेष्ठ नागरिकहरूको सुस्वास्थ्य, सुखी जीवन र दीर्घायुको लागि कामना गरी म्हपूजा गर्दैआएको छ । 'हामीले प्रत्येक वर्षको म्हपूजा कार्यक्रममा ३५ जना जेष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मिलित गराउँदै आएकोमा यो वर्ष संख्या थप भएको छ । लकडाउन भएको सालमा तीन वर्ष गर्न सकेनौं । घरबाट निस्कन बन्देज लगाएको भएर मात्र ती वर्षका कार्यक्रम स्थगित भएका हुन् ।' पुचःकी अध्यक्ष शिला सायमिले बताइन् ।

बाँकी पेज ७ मा

कठिन चीवर दान तथा शोभायात्रा सम्पन्न

भक्तपुर । विहीवार भव्य कार्यक्रमबिच कठिन चीवर दान तथा शोभायात्रा सम्पन्न भयो । कार्यक्रममा थाइल्यान्डका कठिन दाता श्रद्धेय भिक्षु समतेच वरधीत्राणमुनी (समछाय) सहित विभिन्न टोलीहरूबाट एक सयभन्दा बढी उपासक उपासिका तथा सामान्य थाइल्यान्डवासीहरू सहभागी थिए । प्रमुख अतिथि कठिन दाता श्रद्धेय भिक्षु समतेच वरधीत्राणमुनी (समछाय) ले कठिन चीवर दान विधिबारे उपदेश दिनुभएको थियो । कार्यक्रममा 'विनयमुख' पुस्तक विमोचन गरिएको थियो । साथै रौतहटको चन्द्रपुर १ मा निर्माण हुने गुल्म राजा बुद्ध बाँकी पेज ७ मा

सडक विस्तारले मासिँदै हित र पाटी

भक्तपुर । जगातीमा रहेको सिख्रँ हित र पाटी सडक विस्तारको क्रममा मासिने भएपछि अभियन्ताहरूले विरोध जनाएका छन् । धुलिखेल-सिन्धुली-बर्दिबास सडक आयोजनाका क्रममा उक्त हित र पाटी मासिने क्रममा रहेको सम्पदा अभियन्ता यादबलाल कायस्थ बताउँछन् । जगातीस्थित अरनिको राजमार्ग वारिपारी सिख्रँ हित र पाटी छन् । कायस्थका अनुसार लकडाउनको समयमा हित सडकले पुरिएको थियो भने पाटी जीर्ण अवस्थामा थियो । 'त्यतिबेला यो हित पुरै धुलो र माटोले पुरिएको थियो,' उनले भने, 'हामी आफैले सबै सफा गरेर खोतल्यौं । पारिको पाटी पनि जीर्णोद्धार गरी रंग लगाएर चिटिक्क पायौं । तर अहिले फेरि उस्तै छ ।' पहिले सबै सफा गरेर राख्दा पनि स्थानीय सरकारले चासो नदेखाउँदा फेरि हित पुराउँने जीर्ण अवस्थामा छ । लिच्छविकालमा बनेको हितमा रहेका मूर्तिहरू पनि चोरी भएको कायस्थ बताउँछन् । यसो त सूर्यविनायक बाँकी पेज ७ मा

हाम्रो प्रतिवद्धता

वि.सं. २०६४ साल कार्तिक १९ गते (ने.सं. को न्हुँ दँको दिन) स्थापना भएको शंखधर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. १७ औं वर्षमा सहयोग, सामुहिक हित एवं आर्थिक उत्थानका लागि शंखधर स्फेकद्वारा प्रवर्द्धित शंखधर साकोसले सहकारी अभियानमा सधैं मान्यतालाई आत्मसात गर्दै आएको छ ।

राष्ट्रिय विभूति शंखधर साख्वाः को नामबाट संचालित सहकारीले शेयर सदस्यहरूको आर्थिक उन्नति, सामाजिक विकास, सांस्कृतिक उत्थानका साथै स्वास्थ्य शिविर, शंखधर शिक्षा सम्मानदेखि व्यक्तित्व एवं नेतृत्व विकासका कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेको छ । संस्थाको स्थापना दिवसको अवसरमा शेयर सदस्यहरूको सल्लाह सुझावलाई मनन गर्दै संस्थाका गतिविधिहरू प्रविधियुक्त बनाउँदै सहकारीको नियम अनुसार शेयर सदस्यहरूको हितमा सदा समर्पित रहने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

यस सहकारीले शेयर सदस्यहरूलाई उत्कृष्ट, सरल एवं सहजरूपमा वित्तीय सेवाका अतिरिक्त आधुनिक सूचना सञ्जाल प्रविधि मार्फत सेवा प्रदान गर्दै जाने समेत प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

श्यामकृष्ण (बसि) श्रेष्ठ
अध्यक्ष / तथा

शंखधर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
Shangkhadhar Saving & Credit Co-operative Ltd.
संस्था बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

भारतमा नक्सलवादी आन्दोलनको निरन्तरता

शशिधर भण्डारी

आज भारतको पूँजीवादी लोकतन्त्र धार्मिक सम्प्रदायको क्रिडाभूमि जस्तो बनेको छ । विचार, सिद्धान्त र रणनीतिक उद्देश्य भन्दा साम्प्रदायिक उत्तेजनात्मक नाराले भोट सोहोर्ने गरेको छ । जवाहरलाल नेहरू कालीन पूँजीवादी लोकतन्त्रका पिलरहरू लगातार ढल्दै गएका छन् । स्वयं नेहरूले नेतृत्व गरेको भारतीय राष्ट्रिय कांग्रेसमा वंशवादको लिंगेसी हराएको छैन । बेला बेलामा त्यो पार्टीमा

पनि धार्मिक, साम्प्रदायिक भावनाहरूलाई भोट तान्ने टुल्सका रूपमा प्रयोग भएको देखिन्छ । कम्युनिस्ट आन्दोलनतिर हेर्दा आज भारतको कम्युनिस्ट आन्दोलन रक्षात्मक अवस्थामा छ । आजको राजनीतिक धरातलमा भारतमा कम्युनिस्ट क्रान्ति निकै कठिन मोडमा उभिएको देखिन्छ । तर पनि भारतको कम्युनिस्ट आन्दोलनले विश्व कम्युनिस्ट आन्दोलनको एउटा हिस्साको प्रतिनिधित्व गर्दछ । त्यसमा भारतमा सन् १९४८ मा आन्ध्र प्रदेशको तेलङ्गानामा उप्नेको कम्युनिस्ट किसान

विद्रोह र १९६० को दशकमा अखिल भारत स्तरमा उठेको नक्सलवादी विद्रोहले भारतको कम्युनिस्ट आन्दोलनको इतिहासमा ऐतिहासिक महत्व राख्दछन् । पश्चिम बंगालको नक्सलवादीबाट क. चार मजुमदारको नेतृत्वमा सुरु भएको नक्सलवादी विद्रोहले सिङ्गो भारत हल्लाएको थियो । यो विद्रोह माथि भारतको प्रतिक्रियावादी सरकारले नाजिरशाही दमन गरेको थियो । त्यस पश्चात नक्सलवादी आन्दोलनको धारबाट कैयन दक्षिणपंथी

बाँकी पेज २ मा

भारतमा.....

समूहहरु पैदा भएका थिए । तर नक्सलवादी आन्दोलनको जगबाट उठेको एउटा धारले आज सम्म निरन्तर नयाँ जनवादी क्रान्तिका खातिर सशस्त्र संघर्ष सञ्चालन गरिरहेको छ । कम्युनिस्ट क्रान्तिका निमित्त ५३ वर्ष अगाडि देखि आज सम्म निरन्तर हतियार उठिरहनु सामान्य कुरा होइन । तिनीहरूले देखाएको त्याग ,समर्पण र बलिदानप्रति भारत र विश्वका धेरै वाम बुद्धिजीविहरुको सहानुभूति रहेको देखिन्छ । त्यसोत गतसाल भारत सरकारले ‘अरवान नकसलाइट’ भनेर दर्जनौँ लेखक ,साहित्यकार तथा जनकविहरूलाई गिरफ्तार गरेर जेलमा कोचेको छ । यो घटनाले सानो पैमानाको भएपनि नक्सलाइट आन्दोलनबाट भारतको प्रतिक्रियावादी सरकार कति त्रसित छ भन्ने प्रस्ट छ । बेला बखतमा भारत सरकारले नक्सलवादी वा भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी) लाई ठूलो ‘थ्रेट’ का रुपमा पनि औल्याउने गरेको देखिन्छ ।

१९७० को दशकमा भाकपा (माले) को नेतृत्वमा सञ्चालीत ससस्त्र नक्सलवादी विद्रोह भारतीय प्रतिक्रियावादको क्रुर दमनको सिकार भएको थियो । तर पनि भारतीय प्रतिक्रियावादले नक्सलवादी विद्रोहका फ़िल्काहरूलाई सम्पूर्ण रुपमा निभाउन सकेन । तर १९७० देखि १९८० को दश वर्षको इतिहासलाई हेर्दा आत्म समीक्षा , इतिहासको मूल्याङ्कन , चिन्तन मनन र कार्यदिशाको प्रश्नलाई लिएर तत्कालीन भाकपा (माले) भित्र सशस्त्र संघर्षको नाममा व्यक्ति हत्याको राजनीति ठीक कि बेठीक भन्ने विषयलाई लिएर वहस केन्द्रीत भएको थियो । विनोद मिश्रले नेतृत्व गरेको भाकपा (माले) लिबरेसन संसदीय राजनीतिमा डोरियो भने भाकपा (माले) न्यू डेमोक्रेसीले संसदीय निर्वाचनलाई कार्यनीति मान्दै जन संघर्षमा जोड दियो । त्यस दौरान निर्माण भएका (भाकपा) माले , प्रेभिजनल समिति जसका नेता भास्कर नन्दी छन् । त्यसले स्टालिनको बहृता आलोचना गर्‍यो

र एनजिओप्रति नरम रुप अपनायो । भाकपा (माले) रेड फ़्ल्याग , जसको नेतृत्व के.एन रामचन्द्रले गरेका थिए । त्यो समूहले देब्रे र दाहिने अतिवादको विरोध गर्दै इतिहासको सकारात्मक , नकारात्मक पाठका आधारमा भारतीयकम्युनिस्ट आन्दोलनको क्रान्तिकारी पूनर्गठनमा जोड दियो । मार्क्सवाद , लेनिनवाद तथा माओ विचारधाराको भण्डा उठायो । जन संघर्षलाई नै संघर्षको तात्कालिन प्रधान स्वरुप बतायो । भाकपा र भाकपा (मार्क्सवादी) खुल्ला रुपमा संसदीय दाहिने पथबाटै अगाडि बढे । १९८० मा भाकपा (पिपुल्स वार) भन्ने समूहको उदय भएको थियो । माओवादलाई पथप्रदर्शक सिद्धान्त मान्ने यो समूहले सशस्त्र कार्यदिशा अगाल्न पुग्यो । १९८० देखि १९९१ सम्म यो समूहका महासचिव कोण्डापल्ली सितारमैयाँ थिए । गणपति र सितारमैया वीचको मतभेदका कारण १९९२ मा पार्टीमा विभाजन हुन पुग्यो । यहीं मौकामा पार्टीका होनहार नेताहरु जल्लाआदि रेड्डी (क. श्याम) , सन्तोष रेड्डी , (क.महेश) सिलम नरेश (क.मुरली) लाई भारतीय सरकारले हत्या गर्‍यो ।

तर भाकपा (माले) पिपुल्सु वार माओवादी कम्युनिस्ट सेन्टरले सशस्त्र संघर्षलाई नै भारतीय कम्युनिस्ट आन्दोलनको तात्कालिक कार्यनीति बनाएर उग्र वामपंथी धारलाई नै निरन्तरता दिए । १९९२ मा आफ्ना नेताहरूले हत्या भएको प्रतिरोध स्वरुप १९९९ को डिसेम्बर १६ मा पिपुल्स वारले मध्य प्रदेशका मुख्य मन्त्री लिखिराम काबरेको हत्या गर्‍यो । त्यसो त आन्ध्र प्रदेशको भिषखापट्टनम र मध्य प्रदेशको बस्तरमा ठूलो भूमि बम विस्फोट गारई धेरै पुलिसको हत्या पपनि गरियो । त्यसै गरी , पिपुल्स वारले मध्य प्रदेश , उडिसा , कर्नाटका , आन्ध्र प्रदेश आदि राज्यका विभिन्न प्रहरी चौकी माथि हमला गर्‍यो । २००४ मा माओवादी कम्युनिस्ट सेन्टर र भाकपा (माले) पिपुल्स वार मिलेर भाकपा (माओवादी) बनेको थियो । विशेषतः आन्ध्र प्रदेश , तमिलनाडु , बिहार र खासगरी मध्य-पूर्वी भारतका सुदूर गाँउ र आदिवासी

बस्तीहरुमा माओवादीहरुको प्रभाव रहेको देखिन्छ । मार्च ६ , २००६ मा माओवादी छापामारहरूले आन्ध्र प्रदेशका मुख्य मन्त्री रेड्डीलाई वम बिस्फोट गराई मारेका थिए । भाकपा (माओवादी) ले कम्युनिस्ट क्रान्तिका निमित्त परिस्थिति तयार छ । यो युग क्रान्तिको उभारको युग हो । साम्र्र्ज्यवाद कमजोर छ । यो नविन युग माओवादी युग हो भन्ने लिन पियाओको विश्लेषणमा नाटकीय तरिकाले सहमती जनाएको कूरा भारतका वाम विश्लेषकहरूले औल्याएका छन् । आज पनि माओवादीले व्यापक जनआधारित संगठन होइन , केहीं हतियारधारी भुण्डको बलमा सैन्य कारवाही र व्यक्ति हत्यामा जोड दिएको पाइन्छ । मार्च २००७ मा माओवादीहरूले फ़ारखण्ड मूक्ति मोर्चाको सांसद सुनिल महतोको हत्या गरेका थिए । २००३ मा आन्ध्र प्रदेशका मुख्यमन्त्री चन्द्रबाबु नायडु र नोभेम्बर २००८ मा पश्चिम बंगालका मूख्यमन्त्रीको हत्या गर्ने प्रयास गरेका थिए ।भारतमा माओवादीहरूले संसदीय निर्वाचनलाई लगातार बहिस्कार गरिरहेका छन् । संगसंगै तिनीहरूले पश्चिम बंगालमा तृणमूल कांग्रेस सँग अघोषित गठबन्धन गरेको आरोप पनि खेपिरहेका छन् । अन्य स्थानहरूमा पनि यस्ता भूमिकामा माओवादी सक्रिय रहने गरेको छ । भाकपा (माओवादी) ले पुलिस थाना , बहुराष्ट्रिय निगम , साम्र्र्ज्यवादी वित्तिय संस्था , बैङ्क, टेलिफोन अफिस आदिलाई र स्थानीय सामन्तहरूलाई आक्रमणको तारो बनाउँदै आएको देखिन्छ । त्यसैले भारतका तत्कालीन प्रधानमन्त्री मनमोहन सिंहले नक्सलाइटको समस्यालाई भारतको प्रधान समस्या बताएका थिए ।

सशस्त्र संघर्षको वाटोबाट हिड्दा भाकपा (माओवादी) ले पनि इतिहासमा भयानक क्षतिको सामना गरेको छ । भाकपा (माओवादी) का बरिष्ठ नेता आजाद लगायत दर्जनौँ केन्द्रीय नेताहरु सहिद भइसकेका छन् । माओवादीको उग्र वामपंथी गतिविधिलाई आधार बनाएर भारतको

प्रतिक्रियावादी सरकारको अन्य वामपंथी पार्टीहरु तथा निर्दोष जनता उपर बेला बेलामा व्यापक दमनचक्र चलाउने गरेको छ । भारतले माओवादी विरुद्धमा “ग्रिन हन्ट” नामक अप्रेसन गरेको छ । भाकपा (माओवादी) को नेतृत्व गणपतिले गरेका छन् । २०१३ को जुन महिनामा भाकपा (माओवादी) को आक्रमणबाट भारतीय राष्ट्रिय कांग्रेसका छत्तिसगढ राज्य प्रमुख नन्द कुमार पटेल , उनका छोरा दिनेश पटेल , छत्तिसगढ राज्यका पूर्व गृहमन्त्री महेन्द्र सिंह कर्मा सहित २८ जनाको ज्यान गएको थियो । यो आक्रमणको लगत्तै भारतका तत्कालीन प्रधानमन्त्री मनमोहन सिंहले माओवादीका विरुद्धमा लड्न तयार पारिएको “कोब्रा” सहित छ हजार सैनिकबल त्यसतर्फ पठाएका थिए । भारतको माओवादी जनयुद्धमा सीमान्तकृत गरिवहरुको सक्रिय सहभागिता रहेको छ र नेतृत्व प्रतिभाशाली , सक्षम र समर्पित देखिन्छ । त्यसैले भारतको माओवादी विद्रोह आजसम्म आफ्नो दीर्घकालीन लक्ष्यप्रति समर्पित पनि छ । भारतको समग्र राजनीतिमा माओवादीहरुको सशस्त्र विद्रोहलाई त्यागको राजनीतिको शीर्षासनमा राखिन्छ । त्यसैले भारतका प्रतिष्ठित र प्रतिभाशाली बौद्धिक व्यक्तिहरूले पनि माओवादी सशस्त्र संघर्षप्रति सहानुभूति प्रकट गर्ने गर्छन । आजसम्म भारतका माओवादीहरु आफ्नो लक्ष्यप्रति दृढ पनि देखिन्छन् । तर नेपालको माओवादी संघर्षमा त्यस्तो देखिएन । नेतृत्व क्यारिस्ट , दक्षिणपंथी उद्देश्यबाट ओतप्रोत मध्यम वर्गीय सहभागिता , निम्न पूँजीवादी अधैर्यता यसका जरा बनेर खडा भए । त्यसैले युद्धमा लामबद्ध भएका हजारौँ “अभागी वीरहरु” मा वैराग चुलिन पुगेको छ । तर भाकपा (माओवादी) को नेतृत्व संघर्ष , त्याग बलिदान र समर्पणले भरिएको देखिन्छ । भारतका माओवादीहरूले लगातार ठूला- ठूला कारवाहीहरु गर्दैनन् । एउटा आक्रमण पछि, धेरै ढिलो अर्को आक्रमण गर्दछन र संगठन र शक्तिको रक्षामा धेरै सजग देखिन्छन् ।

बच्चाहरूलाई पुस्तक प्रेमी बनाउने केही टिप्स

एजेन्सी । आज हरेक व्यक्तिको आवश्यकता स्मार्टफोन भइसकेको छ तर अचम्मको कुरा के छ भने यो बालबालिकाका लागि खेल्नदेखि पढाइसम्मको माध्यम मात्र नभएर उनीहरूको लत पनि बन्दै गएको छ । बालबालिका घण्टौंसम्म फोनमा बस्छन्, फोन हेरेर खाना खान्छन्, फोनमा गेम खेल्छन्, फोन हेरेर सुत्छन् तर रोचक कुरा के छ भने ६ महिनादेखि १० वर्षसम्मका अधिकांश बालबालिकाको व्यक्तिगत स्मार्टफोन नभई आमाबुवासँग फोन भएका कारण उनीहरु यसको लतमा पर्छन् । फोन र गेमका कारण आज बालबालिका साहित्य र किताबबाट पूर्णतया टाढिएका छन् । उसलाई साहित्यको कुनै ज्ञान छैन ।

यदि तपाईंको बच्चा यस्तो छ, दिनरात फोन हेर्छ, गेम खेल्छ, विद्यालयका किताब बाहेक साहित्यिक वा अन्य कुनै किताबमा रुचि राख्दैन भने उसको यो बानी उसको लागि निकै नराग्रो साबित हुनेछ र यसको कारण उसको अवस्था, यसका लागि उनी स्वयं जिम्मेवार होइनन्, तपाईं अर्थात् अभिभावक हुन् ।

इन्स्टिच्युट अफ ह्युमन विहेभियर एण्ड एलाइड साइन्सेस, नयाँ दिल्लीका मनोचिकित्सा विभागका प्राध्यापक डा. ओमप्रकाश भन्छन्, अनलाइन वा अफलाइन गेम मात्र होइन फोनमा आउने अन्य धेरै कुराले पनि आज बालबालिका त्यसमा फसेका छन् । किताबबाट टाढा सरेका छन् । तर, अभिभावकले केही कुरालाई नियन्त्रण र ख्याल राखेमा बालबालिकालाई पुस्तकतर्फ फर्काउन सकिन्छ ।

फोनको लतबाट कसरी छुटकारा पाउने

छोराछोरीलाई फोनको लतबाट छुटकारा दिनुअघि अभिभावकले आफ्नै फोनको लतबाट छुटकारा पाउनु पर्ने बिज्ञहरुको सुझव छ । केटाकेटीहरूले आफूले देखेको व्यवहारलाई अपनाउछन्, उनीहरूलाई सिकाइएको होइन। यदि तिनीहरूले तपाईंलाई फोन प्रयोग गरेको देख्छन् भने, तिनीहरू आफैले प्रयोग गर्नेछन् । यसको साथै, फोनमा यति धेरै चीजहरू छन् कि यसलाई प्रयोग गर्न धेरै समय लाग्दैन ।

खाना खाँदा आफ्नो फोन कहिल्यै प्रयोग नगर्नुहोस् वा बच्चाहरूलाई नदेखाउनुहोस् ।

सुत्नुअघि फोन प्रयोग गर्ने बानीको अन्त्य गर्नुहोस् । ओछ्यानमा फोन प्रयोग गर्नुभयो भने बालबालिका पनि फोनप्रति आकर्षित हुन्छन् ।

बच्चाहरूलाई अनलाइन गेमका वेफाइदाहरू बारे बताउनुहोस् र तिनीहरूलाई बुझाउनुहोस् ।

जब बच्चाले फोन लिन्छ, त्यसलाई पार्कमा लैजाने होस् वा साइकल चलाउने होस्, त्यसलाई अन्य मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलापतर्फ मोड्नुहोस्।

यदि बच्चा ठूलो छ र फोन प्रयोग गर्दछ भने, उसलाई जानकारीमूलक कुराहरू व्हाट्सएप वा अन्य कुनै प्लेटफर्ममा पठाउनुहोस् र पछि सोध्नुहोस्।

बालबालिकालाई पुस्तकतर्फ लैजान अभिभावक आफै पुस्तकतर्फ लाग्नुपर्ने बिज्ञहरुको सुझप छ । बालबालिकालाई भनेर मात्रै हुँदैन । आमाबाबुले घरमा निर्यमित रूपमा पुस्तकहरू पढ्नुपर्छ ।

घरमा पत्रपत्रिका र साहित्यिक पत्रिकाहरू पुर्‍याउने सुनिश्चित गर्नुहोस् । बालबालिकालाई मनपर्ने खालका पत्रिकाहरू अर्डर गर्नुहोस् । यदि बच्चाले पढ्दैन भने, बच्चालाई सुताउँदा वा नजिकै बस्दा मनपर्ने गीतहरू सुनाउनुहोस् । वा बच्चाहरूलाई आफै पढ्न र सुन्न भन्नुहोस् । यसले उनीहरूलाई यस दिशामा चासो दिनेछ ।

घरमा एउटा सानो पुस्तकालय बनाउनुहोस्, त्यसमा साहित्यका पुस्तक, बाल कथाका पुस्तक, उपन्यास आदि राख्नुहोस् र बालबालिकालाई पुस्तकालयलाई बचाउन भन्नुहोस्, ताकि बालबालिकाले पुस्तकसँग बढी समय बिताउन सक्न् । यसले उनीहरूमा पढ्ने रुचि बढाउँछ ।

यदि तपाईं स्मार्टफोन किन्न सक्नुहुन्छ भने किन्डल ई-रिडर किन्नुहोस् । तपाईंले तिनीहरूलाई किन्डल उपहार दिएर साहित्य तिर फर्काउन सक्नुहुन्छ । बच्चाहरूलाई पढ्न भन्नुहोस् । उनीहरूले यसलाई जहाँसुकै लैजान सक्छन् र उनीहरूले यो स्मार्टफोन जस्तै भएको महसुस गर्नेछन्, यसले बालबालिकामा रुचि पनि जगाउँछ। यसो गर्नाले तपाईंले बच्चाहरूलाई हिनामिना जस्ता कुराहरू पनि सिकाउन सक्नुहुन्छ।

यदि बच्चाहरू ठूला छन् र फोन प्रयोग गर्छन् भने, तपाईंले तिनीहरूलाई साहित्यिक लिङ्कहरू पठाउन र तिनीहरूलाई सोध्न सक्नुहुन्छ । तिनीहरूलाई एउटा विषय दिएर कविता वा कथा लेख्न उत्प्रेरित गर्नुहोस् ।

जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद र बसाइँ सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना घटेको ३५ दिन भित्र निःशुल्क रुपमा वडा कार्यालयमा दर्ता गरौं र गराऔं ।

स्थानीय सरकार

मध्यपुर थिमि नगरपालिका

मध्यपुर थिमि, भक्तपुर

बागमती प्रदेश, नेपाल

जन्म

जन्म दर्ता अर्स्टाईन चाहिने कागजातहरू :

- अमा वा बाबुको नागरिकता,
- स्वस्थ बच्चा वा अस्पतालमा जन्म भएको भए उक्त संस्थाबाट जारी जन्म प्रमाणित कागज,
- घरमा जन्म भएको हुनामा पछिल्लो योग कार्ड
- विदेशी भएमा, बाबु आमाको राष्ट्रपती प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि तथा सम्बन्धित स्वस्थी तहको यडमा बचोवाल रहेको प्रमाण
- बाबु बेपार वा ठेगान बहाल भएको भए सो सम्बन्धी प्रहरी प्रतिवेदन

मृत्यु

मृत्यु दर्ताका लागि चाहिने कागजातहरू :

- मुनको नागरिकताको प्रमाणपत्र (नागरिकता बनेको भएमा) वा जन्मदर्ता (नागरिकता बनेको भएमा),
- मुनको नागरिकता
- मुनक विदेशी भएमा मुनक र मुनको राष्ट्रपती, प्रेषणार्ता तथा निज त्यस बडामा बचोवाल रहेको प्रमाण, सम्बन्धित मुनको नेपालियन कुटनीतिक विनियोक फिलारिस्
- स्वस्थ संस्थामा मृत्यु भएमा मुनको प्रमाण

विवाह

विवाह दर्ता अर्स्टाईन चाहिने कागजातहरू :

- विवाह दर्ता गर्ने पति र पत्नी दुवै सुख्ख हुनुपर्छ ।
- दुवैजना दुवैजनाको नागरिकता प्रमाणपत्र वा राष्ट्रियता भुने कागज ।
- दुवैजना वा दुवैजो दुवैजो हालै छिचेको अर्जो कार्डको फोटो,
- अदालतबाट नाता कायम भएको अवस्थामा नाता कायमको कागज
- कुनै एकजना विदेशमा रहेमा विदेश स्थित नेपाली कियोवाट प्रमाणित अतिवृत्त बसेरनामा

सम्बन्ध विच्छेद

सम्बन्ध विच्छेद दर्ता अर्स्टाईन चाहिने कागजातहरू :

- मुनको नागरिकता प्रमाणपत्र,
- अदालतबाट सम्बन्ध विच्छेद भएको फैसला,
- विदेशीमा सम्बन्ध विच्छेद भएको हुनामा त्यहाँको प्रसिद्ध अनुमति सम्बन्ध विच्छेद भएको प्रमाणपत्र र कुटनीतिक विनियबाट प्रमाणित भएमा अर्जेजी भाषाका कागजाललाई कोटरी पालिकाबाट अनुमति गरेको वा कम्प्युटर सेवा विनियबाट प्रमाणिकरण गरेको सक्कल प्रति ।

बसाइँ सराई

बसाइँ सराई दर्ताका लागि चाहिने कागजातहरू :

- बसाइँ सराई जस्ता चाहिने कागजातहरू :
- बस्न हलनपत्र कायम
- बसाइँ सराई गरेर अर्जे अर्जे सुखको अवस्थामाको प्रमाणपत्र,
- १५ वर्ष भन्दा बढीका नागरिकताको हुनामा जन्म दर्ताको प्रमाणपत्र र १५ वर्ष भन्दा बढीका नागरिकताको हुनामा नागरिकता र नागरिकता कम्पना जन्मदर्ताको प्रमाणपत्र
- परिवारका सम्पूर्ण सदस्यको सबै व्यक्तिगत घटना दर्ता गरेपछि मात्र बसाइँ सराई दर्ता हुनुपर्छ ।

बसाइँ सराई अर्स्टाईन चाहिने कागजातहरू :

- बस्न हलनपत्र कायम
- बसाइँ सराई गरेर अर्जे अर्जे वसुली वा सुनको नागरिकता

हंसिया उध्याउने ढुङ्गा बन्दै मल्लकालिन गरुडनारायण

० हरिसुन्दर छुकां भक्तपुर । भक्तपुर नगरको देकोचाबाट पुग्न सकिन्छ, ऐतिहासिक, धार्मिक स्थल चाँगुनारायण मन्दिर । देकोचो - चाँगु नामाकरण भएको सो मूल सडकको एउटा महत्वपूर्ण सडक खण्ड हो, पिखेल । केही दशक अधिसम्म ‘फिखेल’ अर्थात् बालुवा पाइने ठाउँको नामबाट नामाकरण हुन गएको सो ठाउँ अहिले ‘पिखेल’ मा रूपान्तरण भएको स्थानीय बताउँछन् । सोही ठाउँ(पिखेल)स्थित लक्ष्मीनारायण मन्दिरको दायाँ(मूल सडकको पूर्व)देखि करिब ५०/५५ मिटरको फरकमा रहेको खेतको आलीमा छः गरुडनारायणको एक प्रस्तरमूर्ति।

खेतको आली नै गोरेटो बाटोमा परिणत भएको सो ठाउँमा अहिले आधुनिक किसिमले खेती थालिएको छ । उक्त मूर्ति परिसरका खेतहरूमा टनेल खेती गरिएको छ । दक्षिण फर्किएको सो मूर्ति वि.सं.२०६४/६५ तिर पनि सोही अवस्थामा थियो ।(स्थलगत अध्ययन) त्यो बेला मूर्तिको माथिल्लो भाग र मुखाकृति खिइसकेका थिएनन् । पिखेलको खेतको आली(खेत जाने गोरेटो) मा मूर्ति पाइएको जानकारीपछि उक्त स्थानमा इतिहासप्रति रुचि राख्ने र इतिहासमाथि अध्ययन गर्ने व्यक्तिहरु पुगेका थिए । सोही अनुसार उक्त मूर्तिबारे विभिन्न लेखहरु समेत प्रकाशमा आएको थियो ।

उक्त समयदेखि प्रचारमा आए पनि अहिले पनि मूर्तिको संरक्षण भने हुन सकेको छैन । मूर्ति प्रत्येक वर्षजस्तै गरी खिइदै गएको छ भने मूर्तिलाई माटो र घाँसले छोपिन थालेको छ । यतिमात्र हैन, अहिले त मूर्तिको माथिल्लो माग अर्थात्

शिरभारको दायोतिरको भाग हंसिया, खुपा तथा अन्य हतियार उध्याउने शिला बनेको प्रष्ट देखिएको छ । उक्त भागको बायाँभाग फूल बुझायुक्त देखिन्छ भने बायाँ भाग चिल्लो । त्यहाँ हतियार उध्याएको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ ।

खेतको आलीमा अलपत्र उक्त मूर्तिफलकबारे अनुसन्धानकर्ता एवम् प्रा.डा. पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठले २०७३ सालमा आफ्नो पुस्तक ‘गुहा अभिलेख, गुहाचित्र एवं अन्य सम्पदा’ मा उल्लेख गरी मूर्तिको ऐतिहासिकता सम्बन्धमा महत्वपूर्ण योगदान दिएका छन् ।

लम्बाई ७० से.मी. र चौडाई ४२ से.मी.को सो प्रस्तरमा कुँदिएको सुन्दर नारायणको मूर्तिका दुवै हात-पखेटा फैलाएर उडिरहेका मानवकार-गरुडमाथि पँलेटी कसी बसेका छन् । उनले पुष्पपुष्पहार, पद्मपुष्पकुण्डल, पाखुरामा तीन तहको बाजु लाएका छन् । यिनको मुखाकृति खिइसकेको छ र हात एवम् आयुधहरु पनि बेलाबखतमा लागेका चोटहरूले छियाछिया परेका छन् । यस मूर्तिका चर्तुवाहु नारायणले माथिका दुई हातहरूमा गदा र चक्र एवम् तलका दुई हातहरूमा शंख र पद्मबीज लिएका छन् ।

यससम्बन्धी भिडियो दृजबपतवउगच ळ्भक को थ्यगतगदभ मा र थप खबर चाँगुपत्रमा हेर्न, पढ्न सक्नुहुन्छ ।

स्थानीयहरूले उक्त मूर्तिलाई तलेजु देवताको नामाकरण गरी श्रद्धा गर्ने गरेका छन् । उक्त मूर्ति रहेको खेत तलेजु गुठीमा रहेका कारण स्थानीयले तलेजु देवताका नामले श्रद्धा गर्ने गरेको स्थानीयले जानकारी दिए । खेतको आलीमा खुला आकाशमुनि परेको सो मूर्तिको ऐतिहासिकताबारे

प्रा.डा. श्रेष्ठ भन्छन्, ‘नेपाल संवत् ७८१ म प्रताप मल्लले चाँगु किल्ला कब्जा गर्दै भक्तपुर राज्य अन्तर्गतका अनेक भूभाग लगायत महाकालीपीठसम्म पुगी कब्जा जमाउन सफल भएका थिए । तर मजबुत गढ रूपको भक्तपुरको सुरक्षा पर्खाल र नगर प्रवेशद्वार फोडेर शहरभित्र पस्न भने सकेनन् । र मौका परे शहरभित्रै पसेर भक्तपुर जित्ने दाउ हेर्दै केही काल उनले महाकालीपीठमै सैनिक अखडा जमाएर बसे । त्यही क्रममा उनले गरुड नारायणको मूर्ति समेत बनाउन लगाई प्रतिष्ठा गर्न गलाएका थिए । र,गरुडनारायणको नित्य एवं नैमित्तिक पूजाका लागि आफूले कब्जा जमाएका अनेक स्थानका गरी १०१२ रोपनी खेत गरुडनारायणलाई अर्पित गरी सोही गरुडनारायणलगायत आफ्ना मित्र श्रीनिवास मल्ललाई समेत साक्षी बनाएर एउटै व्यहोराका दुईवटा शिलालेख महाकालीपीठमा राख्न लगाएका थिए । ती शिलालेख महाकालीपीठमा अझै पनि छन् र ती शिलालेखमा वर्णित गरुडनारायण पिखेलको खेतमा रहेको यिनै गरुडनारायण हुन् भन्ने कुरा निश्चितप्रायः छ ।’

कुलोको खेतको कान्लोमा रहेको उक्त मूर्तिको पूजा स्थानीयले गर्दै आइरहेका छन् । स्थानीय नानीकाजी थापाले सो मूर्ति आफूले थाहा पाएदेखि उक्त स्थानमा रहेको बताए । उनी अहिले ५७ वर्षका भए । उक्त नारायणको पूजा विशेष गरी असारमा हुने गरेको उनको भनाइ छ । उनले भने, ‘असारमा जब हामी खेत रोप्न जान्छौं, त्यो बेलामा खेत रोप्नुभन्दा अघि विउ, माटो ल्याएर पूजा गछौं, लिप्ने काम पनि गछौं । त्यसरी पूजा गर्दा पानी पर्छ भन्ने पौराणिक विश्वास रहेको छ ।’

उनले उक्त मूर्तिको ऐतिहासिकता र महत्वबारे खासै कोहीबाट चासो नपुगेको बताए । भने, ‘यसबारेमा कोहीलाई केही मतलबै छैन, एकदमै घाम अस्ताएजस्तै छ ।’ अहिले कान्लामा परेको मूर्तिको आसन भाग रहेको स्थानीय ज्येष्ठ नागरिकहरु बताउँछन् । उनीहरूले सो आसन भागमा नबुझिने अक्षर समेत पाइएको स्मरण गरे । ‘पहिला कोहीले मतलब गरेनन्, यसको महत्व पनि थाहा थिएन, आसन थियो, आसनमा केही अक्षर पनि थिए, तर पछि आसन कहाँ पुग्यो ?, कसले लग्यो ? यसै भन्न सकिन्न ।

-भक्तपुरटाइम्सबाट

एन्टिबायोटिक बारम्बार खानुहुन्छ भने यी ३ गल्ती नगर्नुहोस्

एजेन्सी । डाक्टरहरूले प्रायः जुनसुकै मौसममा हुने ब्याक्टेरियल इन्फेक्सनका लागि एन्टिबायोटिकको सल्लाह दिन्छन् । यो रोगको उपचार गर्न र ब्याक्टेरियाको वृद्धि रोक्नको लागि गरिन्छ । तर, धेरै पटक औषधि खाँदा आफ्नै एन्टिबायोटिकको बारेमा थाहा पाउँछन् र सामान्य रोग लागेमा डाक्टरकहाँ जानुको सट्टा कसैको सल्लाहमा वा आफैले एन्टिबायोटिक खाने गर्छन् । यी औषधिहरू लाभदायक छन् तर अन्य औषधिहरूको तुलनामा तिनीहरूलाई लिँदा विशेष सावधानी आवश्यक छ ।

यदि यसो गरिएन भने एन्टिबायोटिक सेवन गर्दा फाइदाको सट्टा ठूलो हानि हुन सक्छ । यद्यपि, यो पनि सत्य हो कि मानिसहरूले खाना खाँदा अक्सर तीनवटा सामान्य गल्ती गर्छन् । आउनुहोस् तपाईंलाई ती गल्तीहरू के हुन्, जसका कारण ब्याक्टेरिया घातक बन्छन् ।

ब्याक्टेरियाका कारण १२ लाख मानिसको मृत्यु भएको थियो हालै एम्स ट्रमा सेन्टरका अध्यक्ष डा. कामरान फारुकीले एम्सको एक अध्ययन मार्फत सन् २०१९ मा विश्वभर करिब १२ लाख मानिस ब्याक्टेरिया संक्रमणका कारण ज्यान गएको बताएका थिए । यो कुनै पनि एन्टिबायोटिक औषधिले असर नगर्ने ब्याक्टेरियाको आक्रमण थियो । यी ब्याक्टेरिया एन्टिब्याक्टेरियल औषधिको प्रतिरोधी भएका थिए र लगभग सुपर बग बनिसकेका थिए । ब्याक्टेरियाको यो अवस्थालाई चिकित्सा क्षेत्रमा एन्टी-माइक्रोबियल प्रतिरोध भनिन्छ ।

कुनै औषधिले काम गर्दैन

ब्याक्टेरिया, फंगस, भाइरस वा परजीवीले औषधि प्रतिरोधी भएर बग वा सुपर बग बन्न थालेपछि समय समयमा आफ्नो रूप बदल्न थाल्छ र कुनै पनि औषधिले असर गर्न नसक्ने अवस्था आउने डा कामरान बताउँछन् । यो अवस्था धेरै खतरनाक छ किनभने यस अवस्थामा रोगको उपचार हुन सक्दैन र विरामीको मृत्यु हुन्छ ।

परामर्श बिना एन्टिबायोटिक प्रयोग नगर्नुहोस्

दिल्ली एम्सका पूर्व सहायक प्रोफेसर र प्राइमस सुपर स्पेशलिटी अस्पताल, दिल्लीको जेरियाट्रिक मेडिसिन विभागका एचओडी डा विजय गुर्जर भन्छन् कि एन्टिबायोटिक (एन्टिमाइक्रोबियल) औषधिहरू डाक्टरको सल्लाह बिना प्रयोग गर्नु हुँदैन । यो निकै हानिकारक बन्दै गएको छ ।

मानिसले गर्छन यी ३ गल्ती

डाक्टर विजय भन्छन् कि पहिलो गल्ती भनेको चिकित्सकको सल्लाह बिना, आफन्तको सल्लाह वा आफ्नै इच्छामा एन्टिबायोटिक खानु हो । सधैं याद गर्नुहोस् कि एन्टिबायोटिकहरू चिकित्सकको सल्लाहमा लिनुपर्छ ।

दोस्रो गल्ती भनेको मानिसहरूले एन्टिबायोटिक औषधिको मात्रा पूरा नगर्नु हो । रोग निको हुनेबित्तिकै मानिसहरूले औषधि खान छोड्छन् । पाँच दिनको सट्टा, एन्टिबायोटिक दुई-चार दिन मात्र लिइन्छ वा तिनीहरूले पूरा दैनिक खुराक लिन सक्दैनन्, तिनीहरूले खाली ठाउँ छोड्छन् । यो गर्नु सबैभन्दा नराम्रो कुरा हो । एक पटक यो गरेपछि, औषधिले ब्याक्टेरियालाई अर्को पटक असर गर्न रोक्छ र ब्याक्टेरिया यसको प्रतिरोधी हुन्छ ।

तेस्रो ठूलो गल्ती भनेको कल्चर टेस्ट गरेपछि मात्रै यी औषधिहरू सिफारिस गर्नु हो । उदाहरणका लागि, यदि कसैलाई छातीमा संक्रमण छ भने, म्यूकस कल्चर गरेपछि मात्र औषधि दिनुहोस् । यदि एन्टिबायोटिक पहिले नै लिइयो भने, कल्चर टेस्टमा बाधा पुग्छ । त्यसैले एन्टिबायोटिक सेवन गर्दा ३ गल्ती नगर्नु जरुरी छ ।

एन्टिबायोटिक्सले सुपर बगहरू सिर्जना गर्दछ

डा. विजय भन्छन् कि जब यी मध्ये एक एन्टिबायोटिक पनि गलत तरिकाले लिइन्छ तब ब्याक्टेरिया सुपर बग बन्न सक्छ जुन आजकल आईसीयू आदिमा पाइन्छ । यी ती विरामीहरू हुन् जसमा एन्टिबायोटिकले काम गर्दैन, वा एक वा दुईवटा औषधिले मात्र काम गर्न सक्छ । यी विरामीको शरीरमा रहेका ब्याक्टेरिया सबै एन्टिबायोटिक प्रतिरोधी भएका छन् । यसको वेफाइदा भनेको व्यक्तिले न कुनै उपचार पाउनु हो न त कुनै उपचारले शरीरमा काम गर्दैन र विरामीले ज्यान गुमाउनु पर्छ ।

संघीयता, लोकतन्त्र, गणतन्त्र, समाजवातिक प्रतिनिधित्व, धर्मनिरपेक्षता, जातीय सद्भाव र व्यवसायिकताका लागि

गुप्तद्वैध

साप्ताहिक

सुम्निमा

THE SUMNIMA NATIONAL WEEKLY

प्रत्येक सोमवार नियमित रूपमा प्रकाशित भइरहेको

सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक

असवार खोजी खोजी पढौं ।

टिकटक.....

विस्तार र व्यापारिक स्वार्थ । त्यस्ता सञ्जालहरू सञ्चालनमा आउँदा नेपालभित्र अनिवार्य दर्ता हुनुपर्छ । दर्ता नहुँदा त्यस्ता सञ्जालहरूको अनुगमन, नियमन र करको दायरामा ल्याउने विषय कठिन हुन जान्छ । तसर्थ, भविष्यमा सामाजिक सञ्जालका सबै प्लेटफर्महरूलाई देशभित्र दर्ता अनिवार्य गर्नेगरि जानेपर्छ ।

पाँचौँ : पारिवारिक र सामाजिक सद्भाव भड्काउने अरू पनि सोसल मिडिया छन्, टिकटक बन्द गरेर समस्या समाधान हुँदैन भन्ने तर्क पनि छ । यथार्थ हो- अरू सोसल मिडियामा पनि अवाञ्छित सामग्री छन्, तिनीहरूको पनि नियमन जरूरी छ । तर, सबैभन्दा बढी अवाञ्छित गतिविधि टिकटकमा हुनु र स्वयं टिकटकका प्रतिनिधिले नै नियमन गर्न सकिदैन भन्नु नै टिकटक बन्द गर्नुपर्नाको प्रमुख कारण हो । छैटौँ : टिकटक बन्द गरे पनि ‘भिपिएन’बाट टिकटक चलाउन सकिन्छ भन्ने तर्क पनि छ । हो- भिपिएनबाट पनि टिकटक चलाउन सकिन्छ,

तर राज्यले नै गैरकानुनी ठहर गरिसकेको एप चलाउने काम पनि गैरकानुनी हुन जान्छ । त्यस्ता प्रयोगकर्ताहरू स्वतः कानुनको दायरामा आउनेछन् ।

सातौँ : सर्वोच्च अदालतले सरकारको निर्णय उल्टाउनेछ । यो पनि सतही तर्क नै हो । नेपालको संविधानले देशको राष्ट्रिय हित, प्रतिष्ठा, स्वतन्त्रता, सामाजिक सद्भावमा खलल पुग्ने कुनै पनि गतिविधिमा कानुन बनाएर नियन्त्रण गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ । टिकटक प्रतिबन्ध सामाजिक सञ्जाल नियमन निर्देशिका जारी गरेपछि मात्रै गरिएको छ । तसर्थ, यो संवैधानिक र कानुनसम्मत छ ।

आठौँ : चीनको एप्लिकेशन भएकाले बन्द गरियो, भूराजनीतिक दबावको प्रभाव हो भन्ने गरिएको छ । जुन सर्वथा गलत र पूर्वाग्रहपूर्ण विश्लेषण हो । नेपाल सरकार पञ्चशीलको सिद्धान्त, असंलग्न परराष्ट्र नीतिका साथै दुवै छिमेकीलगायत विश्वभरिका मुलुकहरूसँग मैत्रीपूर्ण सम्बन्ध राख्दछ । यो तथ्य प्रचण्ड सरकारका १० महिनाले प्रमाणित

गरिसकेको छ । नवौँ : सरकार मिसन २०८४ बाट त्रसित भएको प्रोपोगण्डा गर्ने कोशिस हुँदैछ, जुन भ्रामक कुरा हो । २०८४ को निर्वाचनमा कुन शक्ति र दलको हैसियत के हुन्छ भन्ने कुरा हाम्रो बाँकी ४ वर्षले निर्धारण गर्नेछ, कुनै पूर्वप्रायोजित प्रोपोगण्डाले निर्धारण गर्दैन । आज जुन दल र नेताहरू गालीगलौजको सहाराले जनमत आफूतिर तान्ने कोशिस गर्दैछन्, निर्वाचित भएपश्चात तिनीहरू पनि परीक्षाको कसीमा जाँचिनेपर्छ ।

त्यतिबेला थप प्रष्ट हुनेछ-आवेग, घृणा, उत्तेजना, गालीगलौजले राज्य चल्दैन । राज्यका कुशल सञ्चालक ती हुन्, जोसँग ज्ञान, विवेक, निर्णय क्षमता, राजनीतिक योगदान, त्याग बलिदान, सिद्धान्त, राजनीतिक समर्पण चाहिन्छ । यो तथ्य स्थापित गर्न लोकतान्त्रिक शक्तिहरूले धैर्यतापूर्वक सङ्घर्ष गर्नेछन् ।

दशौँ : प्रविधि नवीनतम् चेतनाको उपज हो, यसलाई नियन्त्रण गर्न खोज्नु पछौटेपन हो भन्ने कूतर्क पनि देखिन्छ । यो सबैभन्दा भयानक र घातक

छ । प्रविधि मुलतः विकसित चेतना र विज्ञानको उपज हो । तर, प्रविधिका सबै प्लेटफर्मले नवीनतम् युग र चेतनाको प्रतिनिधित्व गर्छन् भन्ने निश्चित हुँदैन । ‘पोर्न साइड’ पनि प्रविधि नै हो तर त्यसले नवीनतम् चेतनाको प्रतिनिधित्व गर्दैन । क्रिप्टोकरेन्सी पनि प्रविधि नै हो तर त्यसमाथि लगभग सिंगो विश्वले नै प्रतिबन्ध लगाएको छ । त्यसैले सभ्यता र समुन्नतिको आकांक्षा राख्ने मुलुकहरूले त्यसमाथि प्रतिबन्ध लगाएका छन् । गुण र दोषका आधारमा समर्थन र विरोध नगरी प्रविधिका खराब पक्षहरूलाई पनि नवीनतम् चेतनाको उपज ठान्नु बौद्धिक टाटपल्टाइ मात्रै हो । त्यसैले तत्कालका निम्ति सरकारले जुन कदम चालेको छ, त्यसले राष्ट्रको बृहत्तर हित, सामाजिक सद्भाव र पारिवारिक एकताको लक्ष्य राखेको छ । हामीसँग सामाजिक सञ्जालका धेरै प्लेटफर्महरू छन्, तिनीहरूको रचनात्मक, सकारात्मक, आलोचनात्मक र प्रतिफलमुखी ढङ्गले उपयोग गरौं ।

सर्वसाधारण ठगेर बैंक ढुवाउने ठूला व्यापारीको चलखेल !

रूषा थापा

सर्वसाधारण जनता भन्छन्, ‘भाटभटेनी, सुपरमार्केट, बिगमार्टलगायतमा सामान अत्याधिक महंगो छ। किन्नै सकिन्न ।’ बाहिर पन्ध्र सयदेखि दुई हजार पर्ने जुत्ता भाटभटेनीमा दोब्बर/तेब्बर पर्ने उनीहरुको ठम्याई छ । भाटभटेनीमा लत्ताकपडा, खाद्यान्न, भाडाकुँटा सबै महंगो छ। बजारमा त्यही सामान हजारमा आउनेमा भाटभटेनीमा पाँच हजार पर्ने जान्छ।

भाटभटेनीमा सामानको मूल्य घटाउन पाइदैन । जति मूल्य लेखिएको हुन्छ, त्यति नै तिर्नुपर्छ । भाटभटेनीमा आफुखुशी सामानको मूल्य निर्धारण गरी राखिएको छ । सरकारले त्यहाँ सामानको मूल्य तोकेको छैन । सर्वसाधारण जनता भाटभटेनीमा बजारभन्दा निकै महंगो सामान रहनुका साथै कमसल, गुणस्तरहीन तथा म्याद सकिएको समेत बताउँछन् ।

जनतासँग पैसा नभएर हो कि भाटभटेनीको सामान महंगो र गुणस्तरहीन रहेको भनेर थाहा पाएर अहिले भाटभटेनीमा ग्राहक जादैन् । व्यापारीहरुले तबसम्म जनता ठग्छन्, जबसम्म जनताले साँचो कुरा थाहा पाउँदैनन् । भाटभटेनीको बारेमा थाहा पाएपछि मानिसहरु त्यहाँ जान छोडेका छन् ।

स्वदेशी ग्राहक एकजना पनि भाटभटेनी जाँदैनन् । विदेशीहरु भने थाहा नपाएर भाटभटेनी घुमफिर गर्न जाने र थोरै सामान किन्नै गरेको भेटिन्छ । भाटभटेनीमा पाइने सामानको तौल कम हुन्छ भनेर सबैलाई थाहा छ । त्यस्तै, म्याद सकिएको सामानमा पनि नयाँ मिति राखिएको हुन्छ ।

भाटभटेनीमा उधारोमा सामान पाइदैन । यसले आर्थिक समस्या, बेरोजगारी, महंगी र गरिवीका कारण पनि भाटभटेनीमा मानिसहरु सामान किन्न जान छोडेका हुन् । बाहिर बजारमा चिनजानको आधारमा उधारोमा सामान पाइन्छ । एकातिर उधारो पाइने, अर्कोतिर गुणस्तरीय सामान पाउने हुँदा अहिले मानिसहरु आफैँ घर वरपरको पसल जान्छ ।

भाटभटेनी निश्चित ठाउँमा छ । यसले गर्दा भाटभटेनी जान धेरै हिँड्नुपर्ने तथा सवारीसाधनको समेत प्रयोग हुनुपर्ने समस्या भएपछि पनि मानिसहरु सामान किन्न जाँदैनन् । बजारमा आर्थिक मन्दी छ । लत्ताकपडा, जुत्ता व्यापारीहरुले सामान मूल्य घटाइरहेका छन् । यसले भाटभटेनीमा पाँच हजार पर्ने ज्याकेट तथा जुत्ता बाहिर हजार रुपैयाँमै पाइन्छ ।

भाटभटेनीमा भन्दा बजारमा खाद्यान्न, कपडालगायत सामग्रीको मूल्य सस्तो छ । काठमाडौँ उपत्यकाभित्र सञ्चालित भाटभटेनीमा ग्राहक देखिँदैन । बैंकको भाटभटेनीमाथि खर्चो लगानी छ। भाटभटेनीको व्यापार भने सुक्दै गएको छ । भाटभटेनीका सञ्चालक मीनबहादुर गुरुङ वालुवाटारस्थित ललिता निवासको १४३ रोपनी सरकारी जग्गा हिनामिना प्रकरणमा पक्राउ परेपश्चात् सर्वसाधारण भाटभटेनीमा सामान किन्न जान छोडेका छन् ।

अहिले सर्वसाधारण भन्छन्, ‘ललिता निवासको जग्गा त गुरुङले छोडेनन् भने गुठी, सरकारी, मठमन्दिरलगायतका सार्वजनिक

जग्गा उनले के गरे होला ? यतिकै उनको यत्रो सम्पत्ति भएको हो त ?’ जनता मीनबहादुर गुरुङलाई भूमाफिया भन्छन् । मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाईंलाई बैंकले दश अर्ब कर्जा लगानी गर्‍यो ।

बैंकको ऋण तिर्नुपर्छ भनेर प्रसाईंले अहिले राजावादी भएर जनता सडकमा उतार्ने काम गरिरहेका छन् । उनी बैंक ढुवाउन लागिपरेका छन् । त्यसकारण अब बैंकले प्रसाईंको के गर्न सक्दैन । उनकै कारण अब कतिपय बैंक ढुब्छ त कतिपय बन्द हुन्छ । बैंकमा भएको रकम वचतकर्ता अर्थात् आम नागरिकको हो ।

बैंकले दश करोडको धितो राखेर प्रसाईंलाई तीन अर्बसम्म कर्जा दिएको छ । भाटभटेनीलाई कर्जा लगानी गर्ने बैंकको पनि अब यही हालत हुनेछ । किनकि भाटभटेनीले कर्जा तिर्न सक्ने छैन । भाटभटेनीका साहु मीनबहादुर गुरुङले विभिन्न बैंकबाट ३८ अर्ब कर्जा लिएको सर्वसाधारण बताउँछन् । मुलुकभर २७ वटा भाटभटेनी सञ्चालनमा छन् ।

एउटा भाटभटेनी बेच्दा एक अर्ब आउँदैन । तीन वर्षअघि आनाको ६० लाख पर्ने जग्गा अहिले पाँच लाखमा विक्री हुँदैन । दुई वर्षअघि तीन करोडमा किनेको घर अहिले ४०/४५ लाखमा विक्रिँदैन । किनकि मानिससँग पैसा छैन । घरजग्गा बेच्न चाहने त धेरै छन् तर किन्नै कोही छैन ।

मालपोत कार्यालयमा घरजग्गा नामसारी ठप्प भइरहेको छ । अब बैंकले भाटभटेनीमाथि गरेको लगानी कसरी उठाउँछ ? दुर्गा प्रसाईं जसरी भाटभटेनीका साहु मीनबहादुरले पनि बैंकको ऋण तिर्दिँन भनेमा भाटभटेनी बैंकले लिलाम गरेपनि कसले किन्छ ? अहिले मन्दीका कारण मानिसले लत्तकपडा किन्न छोडिसके ।

दही, दूध, मासुको पनि निकै कम खपत गर्छन्, उपभोक्ता । त्यस्तै, होटल, रेस्टुरेन्ट पनि कोही जाँदैन । उपत्यकाभित्र जताततै कोठा, सटर र फल्याट खाली भएको देखिन्छ । सहकारी वचतकर्ताको रकम फिर्ता नगरी भागेको कुरा पनि यथावत् नै छ । सेयर लगानीकर्ताहरु पनि ३२ सयमा किनेको सेयर सय रुपैयाँमा समेत विक्री नभएर रोएर बसेका छन् ।

वीस लाखमा किनेको सवारीसाधन अहिले एक लाखमा विक्री हुँदैन । विभिन्न संस्था, फार्महरुले पनि तलब दिन नसकेपछि कामदारलाई निकाल्नुका साथै संस्था नै बन्द गरेको पाइन्छ । सर्वसाधारण जनताले आफूसँग भएको रकम बैंकमा वचत गर्न छोडेका छन् । उल्टो बैंकमा भएको रकम निकालेर घरमा लुकाउन थालेका छन् ।

बैंकमा घरजग्गा, गाडी र सेयर धितो राखेर कर्जा लिने कोही छैन । मुलुकको राजनीति कतातिर जान्छ भनेर सबैमा अन्धौल छ । हजारौँ नेपाली युवा दिनहुँ खाडी उडेका छन् । उपत्यका तथा जिल्लाको सदरमुकाम बस्दै आएका पनि महंगी र बेरोजगारीका कारण आफ्नै गाउँघर फर्किएका छन् ।

अर्थविद्, विज्ञहरु मुलुकको अर्थतन्त्र डामाडोल भइसकेको बताउँछन् । सहकारीका कारण करोडौँ वचतकर्ताको रुवाबासी भयो । कतिपय त सुकुम्बासी हुनुपर्ने अवस्थामा पुगे

भने कतिपयले आत्महत्या समेत गरे । अहिले बैंकका वचतकर्ता पनि यही अवस्थामा पुग्ने संकेत देखा परेको छ ।

हिजो घुसको आडमा धितो समेत नहेरी बैंकका सञ्चालकहरुले दुर्गा प्रसाईं, मीनबहादुर गुरुङजस्ता व्यक्तिलाई अर्बो कर्जा दिए । आज प्रसाईं बैंकको ऋण तिर्दिँन भन्दै हिँडेका छन् । अनि यसरी बैंक ढुवाउन पाइन्छ ? ललिता निवासको सरकारी जग्गा सरकारले आफ्नै नाममा ल्यायो ।

तर, त्यहाँ बैंकले लगानी गरेको दुई अर्ब ८५ करोड रकम ढुवेको छ । बैंक लगभग ढुविसक्यो भनेर सर्वसाधारणले थाहा पाइसकेका छन् । बैंकबाट कर्जा लिएका व्यवसायीहरुले किस्ता तिरैका छन् । बैंकको ऋण तिर्नुपर्छ भनेर उनीहरुले आन्दोलन समेत चर्काए । बैंकले राखेको धितो बेच्दा अहिले आउँछ एक करोड तर साँवाब्याज जोडेर उठाउनु छ तीन करोड ।

बैंकले लिलाम गरेको सेयर, घरजग्गा र गाडी किन्नै बजारमा कोही छैन । ऋणीको तीन पुस्तै पत्रिकामा निकाल्ने र कालोसूचीमा राख्नेबाहेक बैंकसँग कुनै विकल्प छैन । वचतकर्तारु आफ्नो रकम निकाल्न जाँदा बैंकका कर्मचारीहरु फर्काउँछन् । आफ्नै पैसा निकाल्न खोज्दा समेत बैंकका कर्मचारीहरु वचतकर्तासँग केरकार गर्छन् ।

बैंक र सहकारीका सञ्चालक, अध्यक्ष र कर्मचारीले हिजो घुसको आडमा आँखा चिम्लेर कर्जा प्रवाह गरे । एक करोड पर्ने धितोलाई घुस पाएर डेढ/दुई करोडसम्म कर्जा लगानी गरेको पाइन्छ । घुस दिन सक्नेले यसरी कर्जा लिए ।

उदाहरणका लागि दुई करोड कर्जा दिँदा बैंकले २० लाख घुस खाँन्थ्यो । त्यस्तै, दुई प्रतिशत सेवाशुल्क र ब्याज १८ प्रतिशत भनिएपनि ४८ प्रतिशत पर्न जान्थ्यो । सर्वसाधारणले कहिले बैंक र सहकारीबाट कर्जा पाएनन् । उनीहरु मीटरब्याजतर्फ होमिए ।

५० लाखको धितो साहुको नाममा पास गरिँदिएर पाँच लाख ऋण त्यसमाथि मासिक पाँच हजारदेखि ३० हजारसम्म ब्याज तिर्नुपर्ने । तोकिएको समय अर्थात् एक वर्षसम्म ऋण नतिरे ५० लाखको धितो पाँच लाखमा पचाइदिन्ये मीटरब्याजीहरुले । बैंकले घुसको आडमा ठूलूठूला व्यापारी तथा व्यवसायीलाई मात्र कर्जा प्रवाह गर्‍यो ।

जसमा दुर्गा प्रसाईं र मीनबहादुर गुरुङ पनि पर्छ । त्यसैले, अब यीनीहरुको कारण पनि अधिकांश बैंक ढुब्ने अवस्थामा पुगेको छ । करोडौँ वचतकर्ताको रुवाबासी हुनेछ । सहकारीका वचतकर्ताको जस्तै हालत हुनेछ ।

अर्थमन्त्रालय र राष्ट्र बैंकले दुर्गा प्रसाईं र मीनबहादुर गुरुङलाई कस्तो धितो राखेर कति कर्जा प्रवाह गरेको छ ? त्यसको विवरण पेश गर्न बैंकलाई निर्देशन दिएको छैन । दुर्गा र मीनबहादुर त उदाहरण मात्र हुन् । यस्ता धेरै व्यापारी तथा व्यवसायी छन्, जसले गर्दा आज बैंक ढुब्दै छ ।

अमेरिकालगायत अन्य मुलुकमा बैंक टाट पल्टिएभैं नेपालमा बैंक पनि ढुब्ने अवस्थामा पुगिसकेको छ । सरकार र सर्वसाधारण चनाखो नभए यस्ता माफियाहरुले नराम्ररी ढुवाउने छन् । भक्तपुर

अस्ट्रेलिया बन्यो छैटौँ पटक विश्वविजेता

एजेन्सी । भारतको अहमदाबादस्थित नरेन्द्र मोदी रंगशालामा १ लाख ३० हजार दर्शक सामू भारतलाई ६ विकेटले पराजित गर्दै अस्ट्रेलियाले आइसिसी एकदिवसीय क्रिकेट विश्वकप २०२३ को उपाधि जितेको छ । यससँगै अस्ट्रेलिया छैटौँ पटक विश्वविजेता बन्न सफल भयो । सन् १९८७ मा पहिलो पटक उपाधि जितेको अस्ट्रेलियाले सन् १९९९, २००३ र २००७ मा उपाधि जितेर उपाधिमा ह्याट्रिक गर्ने कीर्तिमान बनाएको थियो । यस्तै अस्ट्रेलियाले २०१५ मा पाँचौ पटक उपाधि जित्ने क्रममा न्युजिल्यान्डलाई पराजित गरेको थियो ।

भारतको तेस्रो पटक उपाधि जित्ने लक्ष्य भने पूरा हुन सकेन । सन् १९८३ मा पहिलो उपाधि जितेको भारत पछिल्लो पटक २०११ मा च्याम्पियन बनेको थियो । यसपटक लिग चरण र सेमिफाइनल गरी लगातार १० खेलमा अपराजित रहदै उत्कृष्ट लयमा रहेको भारत फाइनलमा भने अस्ट्रेलियासँग पराजित हुँदा स्तब्ध बन्यो । विश्वकपको लगातार १० खेलमा जित हात पारेको भारतका लागि फाइनलमा ब्याटिङ नचल्नु दूर्भाग्य बन्यो ।

अस्ट्रेलियाले यो विश्वकपमा सुरुवाती दुई खेलमा पराजय भोगेको थियो । पहिलो खेलमा भारत र दोस्रो खेलमा दक्षिण अफ्रिकासँग हारेको अस्ट्रेलियाले त्यसपछि सात खेल जितेर सेमिफाइनलमा स्थान पक्का गरेको थियो । सेमिफाइनलमा अस्ट्रेलियाले दक्षिण अफ्रिका र फाइनलमा भारतलाई पराजित गर्दै समूह चरणको हारको बदला समेत लिन सफल भयो । अस्ट्रेलियाले एकदिवसीय क्रिकेट विश्वकपको फाइनलमा भारतसँग अपराजित नजिता कामय राखेको छ । यसअघि अस्ट्रेलियाले सन् २००३ को फाइनलमा पनि भारतलाई पराजित गरेर उपाधि जितेको थियो ।

आइतबार भारतले दिएको २४१ रनको लक्ष्य अस्ट्रेलियाले ४ विकेटको क्षतिमा ४३ ओभरमा पूरा गरेको थियो । अस्ट्रेलियाका लागि ओपनिङ ब्याट्सम्यान ट्राभिस हेडले शतक प्रहार गरे। सात ओभरमा तीन विकेट गएपछि उनले मार्नस लबुसेनसँग शतकीय साभेदारी गर्दा अस्ट्रेलियाको जित सहज बनेको थियो। लबुसेनले पनि अर्धशतक प्रहार गर्न सफल भए ।

तीन विकेट क्षतिपछि हेड र लबुसेनले सम्हालिए ब्याटिङ गरेका थिए । हेडले १३७ रनको योगदान गरे । उनले १२० बलमा १५ चौका र ४ छक्का प्रहार गरे । उनले लबुसेनसँग चौथो विकेटका लागि १९२ रनको साभेदारी गरे । लबुसेनले नटआउट ५८ रन जोडे ।

त्यसअघि खराब सुरुवात गरेको अस्ट्रेलियाका ओपनर डेभिड वानर दोस्रो ओभरको पहिलो बलमा ७ रनमा भारतका मोहमद सामीको बलमा विराट कोहलीबाट क्याच भए। त्यसपछि मिचेल मार्स पाँचौ ओभरको तेस्रो बलमा १५ रनमा जसप्रित बुमराहको बलमा विकेटकिपर केएल राहुलबाट समातिए ।

स्टेभिन स्मिथ सातौँ ओभरको अन्तिम बलमा ४ रन बनाएर खेलिरहदा बुमराहकै एलबिडब्लूको धरापमा परेका थिए। अस्ट्रेलियाले पावर प्लेको १० ओभरमा ३ विकेटको क्षतिमा ६० रन जोडेको थियो।

त्यसअघि भारतको अहमदाबादस्थित नरेन्द्र मोदी रंगशालामा अस्ट्रेलियाले टस जितेर बलिङ रोजेपछि पहिले ब्याटिङ गरेको भारतले अन्तिम बलमा अलआउट हुँदा २४० रन मात्र जोड्न सक्यो।

बलिङमा बुमराहले २ विकेट लिए भने सामी र मोहमद सिराजले एक एक विकेट हात पारे । भारतका लागि केएल राहुल र विराट कोहलीले अर्धशतकतक प्रहार गरे। केएल राहुलले ६६ रन बनाएर आउट हुनुअघि १०७ बलमा १ चौका मात्र प्रहार गर्न सकेका थिए । विराट कोहलीले ५४ रनको योगादन गरे। अस्ट्रेलियाका कप्तान पाट कमिन्सले २८.३ ओभरमा आउट गर्नु गर्नुअघि उनले ६३ बलमा ४ चौका हिराए।

भारतले १० ओभरपछि ९७ बल खेलेपछि मात्र बाउन्ड्री प्रहार गर्दा रनरेट घटेको थियो। दशौँ ओभरपछि भारतका केएल राहुलले २६.२ ओभरमा चौका प्रहार गरेका थिए । भारतका ओपनिङ ब्याट्सम्यान शुभमन गिल पाँचौ ओभरमा ४ रनमै आउट भएका थिए। उनलाई मिचेल स्टार्कले एडम जाम्पाबाट क्याच गराए।

दशौँ ओभरको चौथो बलमा भारतका ओपनर तथा कप्तान रोहित शर्मा ४७ रनमा आउट भए। रोहितलाई ग्लेन म्याक्सवेलले ट्राभिस हेडको उत्कृष्ट क्याचमार्फत् आउट गरेका थिए। उनले आउट हुनुअघि ३१ बलमा ४ चौका र ३ छक्का प्रहार गरे। अर्को ओभरमा कप्तान पाट कमिन्सले श्रेयष अय्यरलाई ४ रनमा आउट गरेपछि भारत दबावमा आएको थियो।

लगातार विकेट गएपछि दबावका बीच ब्याटिङ गरेका सूर्यकुमार यादवले २८ बलमा १८ रन मात्र जोड्न सके भने रविन्द्र जडेजा ९, मोहमद सामी १ रन र जसप्रित बुमराह १ रनमा आउट भए। कुलदिप यादवले अन्तिम बलमा रनआउट हुनुअघि १० रन र मोहमद सिराजले नटआउट ९ रन बनाए।

बलिङमा अस्ट्रेलियाका मिचेल स्टार्कले ३ विकेट लिए। उनले १० ओभरमा ५५ रन खर्चिए। जोश हजलउड र पाट कमिन्सले २-२ विकेट लिए। हजलउडले १० ओभरमा ६० रन र कमिन्सले १० ओभरमा ३४ रन दिए। ग्लेन म्याक्सवेल र एडम जाम्पाले १-१ विकेट लिन सफल भए ।

अनलाइनमार्फत सट्टाबाजी खेल खेलाउने छ जना पक्राउ

काठमाडौँ । अनलाइनमार्फत सट्टाबाजी खेल खेलाएको अभियोगमा ६ जनालाई आइतबार दिउँसो प्रहरीले ललितपुरको विभिन्न स्थानबाट पक्राउ गरेको छ ।

पक्राउ पर्नेहरूमा धनकुटा नगरपालिका-७ घर भई हाल ललितपुर नखिखपोट बस्ने ३० वर्षीय अंकित श्रेष्ठ, सोलुखुम्बु थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका-२ घर भई ललितपुर कुसुन्ती बस्ने २२ वर्षीय आमोश राई, उदयपुर चौदण्डीगढी नगरपालिका-३ घर भई ललितपुर थेचो बस्ने २० वर्षीया निका राई, सिन्धुपाल्चोक लिसंखुपाखर गाउँपालिका-७ घर भई ललितपुर भैसेपाटी बस्ने २९ वर्षीय विजय थापा, बाग्लुङ बरेङ गाउँपालिका-४ घर भई ललितपुर खुमलटार बस्ने २७ वर्षीय

पर्वत पुन र सोलुखुम्बु थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका-२ घर भई ललितपुर कुसुन्ती बस्ने २७ वर्षीय डेकर राई रहेका छन् ।

उनीहरूले अनलाइन ग्यामबलीङ तथा अनलाइन क्यासिनो खेलहरूमा अनलाईन मार्फत बाजी राख्दा जितिन्छ भन्ने विश्वास दिलाई हारजित हुने र आफूले लाभ लिने उद्देश्य राखी रकमको बाजी राख्न लगाई सट्टाबाजी गराई खेल खेलाउने गरेको भन्ने सूचना प्राप्त भएपछि काठमाडौँ उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालय मिनभवनबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई पक्राउ गरेको हो ।

उनीहरूले विभिन्न सामाजिक संजाल लगायत विभिन्न अनलाइन ग्यामबलिङ प्लेटफर्म प्रयोग गरी अनलाईन मार्फत रकमको बाजी राख्न लगाई सट्टाबाजी गराई खेल खेलाउने

गरेको अनुसन्धानबाट खुल्न आएको छ । उनीहरूको साथबाट ल्याप्टप ६ थान, राउटर २ थान, कम्प्युटर ३ थान, मोनिटर २ थान, सिपीयू १ थान र मोबाइल १४ थान प्रहरीले बरामद गरेको छ ।

उनीहरूलाई थप अनुसन्धानका लागि जिल्ला प्रहरी परिसर ललितपुर पठाइएको प्रहरी स्रोतले जनाएकोछ ।

प्रत्येक सोमबार भक्तपुरबाट प्रकाशित हुने

स्टार एक्सप्रेस

साप्ताहिक खोजी खोजी पढौं ।

प्रतिबद्धता.....

उनले भनेका थिए, “आज हामी आफैँले सङ्घर्ष समाधान गरेर विश्व जगतमा राम्रो उदाहरण दिएका छौँ ।” आफूले माओवादीलाई राजनीतिको मूल प्रवाहमा ल्याउन कोसिस गर्दा ‘तपाईंको यो प्रयास सफल हुंदैन’ भन्ने प्रतिक्रिया आएको जानकारी गराउँदै प्रधानमन्त्री कोइरालाले अप्रजातन्त्रवादीलाई पनि प्रजातन्त्रवादी बनाउनु प्रजातन्त्रवादीको धर्म भएकाले आफूले आफ्नो राजनीतिलाई दाउमा राखेर शान्ति प्रक्रियामा क्रियाशील रहेको बताएका थिए ।

माओवादी अध्यक्ष दाहालले पनि शान्ति सम्झौतामार्फत नयाँ नेपाल निर्माण गर्न नेपाली जनताले २००७ सालदेखि गरेको प्रयासले पूर्णता पाएको टिप्पणी गरेका थिए । उनले भनेका थिए, “यो नेपालको उन्नति चाहने आमनेपालीको विजय र नेपाललाई सधैँ अग्रगमनमा बढ्न नदिई यथास्थानमा राख्न चाहने प्रतिगामीहरूको पराजय हो, ठूला शक्ति र अहङ्कार बोकेका राष्ट्रहरूलाई नेपाली जनताले प्रस्तुत गरेको यो सफल उदाहरणले चकित पारेको छ ।”

६ महिनाभित्र गठन गर्ने सहमति गरेको सत्य निरुपण र मेलमिलाप आयोग बन्न ९ वर्ष लाग्यो । ती पनि कानुनी अस्पष्टता र राजनीतिक दलहरूको कमजोर इच्छाशक्तिका कारण सङ्क्रमणकालीन न्याय प्रदान गर्ने भूमिकामा असफल सावित भए । आयोगभित्र चर्को दलीयकरणले न्याय निरुपण प्रक्रिया पनि अवरुद्ध बन्यो ।

दस वर्षे सङ्घर्षका क्रममा राज्य र विद्रोही पक्षबाट करिब १७ हजार नागरिकको ज्यान गएको थियो । सम्झौतामा दुवै पक्षद्वारा बेपत्ता पारिएका व्यक्ति र युद्धको समयमा मारिएकाको वास्तविक नाम, थर र घरको ठेगाना सम्झौता भएको मितिले ६० दिनभित्र सूचना सार्वजनिक गरी परिवारजनलाई समेत जानकारी गराउने विषय प्राथमिकतामा राखिए पनि त्यो विषय हालसम्म सम्बोधन हुनसकेको छैन ।

सम्झौतामा दुवै पक्षबाट सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा विस्थापितलाई राजनीतिक पूर्वाग्रहविना स्वेच्छाले आ-आफ्नो पैतृक वा पूर्वबसोबासका स्थानमा फर्काउन, युद्धका कारणले नष्ट भएका पूर्वाधार पुनःनिर्माण गर्न तथा विस्थापितलाई स-सम्मान पुनःस्थापना एवं सामाजिकीकरण गर्न प्रतिबद्धता व्यक्त गरिए पनि औपचारिक रूपमा भने त्यो काम पुरा हन सकेन ।

करिब २० वर्षको यस अवधिमा तत्कालीन विद्रोही पक्ष तीन पटक सरकारको नेतृत्व गर्नाका साथै आठ पटक सरकारमा सामेल भइसकेको छ । सङ्घर्षमा सहभागी परिवारका अन्य सदस्यमाथि कुनै पनि विभेद गर्न र दबाव नदिन प्रतिबद्धता जाहेर गरिए पनि त्यसमा प्रत्यक्ष सरोकार नराख्ने व्यक्ति भने अझै पीडामै रुमलिइरहनु परेको अवस्था छ । शान्ति सम्झौतामा उल्लिखित सङ्घर्ष र यातनापीडित तथा बेपत्ता पारिएकाको परिवारको राहत प्राप्त गर्ने अधिकारलाई समेत सुनिश्चित गरिने छ, भन्ने

विषयले पनि अझै सार्थकता पाउन सकेको छैन ।

शान्ति सम्झौताको स्वागत गर्दै त्यस बेला छिमेकी तथा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले समेत सम्झौताले हिंसाको राजनीति र संस्कृतिलाई अन्त्य गराउँदै नेपाली जनताको शान्ति र स्थायित्वको प्रबल चाहनालाई प्रतिविम्ब गरेको प्रतिक्रिया दिएका थिए ।

शान्ति प्रक्रियाको सुरुआत युद्धविरामबाट भयो । वार्ता टोली गठन भएसँगै आचारसंहिता अनुगमन संयन्त्र बनाइयो र शान्ति सम्झौता हुनपुग्यो । दुवै पक्षको स्वार्थ आफूलाई जोगाउन दुई पटक संविधानसभाको चुनाव भयो, नयाँ संविधान आयो । माओवादी सरकारमा वारम्बार पुग्यो । सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप र बेपत्ता पारिएको व्यक्तिको छानबिन आयोगले अझै काम गर्न सकेका छैनन् । तिनलाई अधिकार नै दिइएन ।

मुलुकमा सङ्घीयता र गणतन्त्र आयो, दलहरू पालैपालो गरी सरकारको नेतृत्वमा पुगे तर ती पीडित निर्दोषका परिवारले के पाए भन्ने मूल प्रश्न छ । अझै पनि दलहरूले युद्धमा कुनै संलग्नता नभएका र मारिएकाका परिवारलाई पूर्ण रूपमा नभए पनि ‘टोकन’ न्यायका लागि आफूहरूबाट गल्ती भएको स्वीकादै माफी मागे हुन्थ्यो भन्ने लाग्छ ।

शान्ति प्रक्रियाले नागरिकलाई जे-जति राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक-सांस्कृतिक अधिकार दियो, त्यसले नागरिकको आकांक्षा मुखरित भयो । तर, दलहरू र उनीहरू नेतृत्वको सरकार त्यसलाई सम्बोधन गर्न सक्षम भएन । व्यवस्था बदलिए पनि उनीहरू पुरानै सत्ताको खेलमा रुमल्लिए ।

उनीहरूले जनतालाई रोजगारी दिन सकेनन् । घरमै परिवारसँग बसेर काम गर्ने र सुख-दुःख बाँड्ने अवसर र लाखौँ युवालाई मुग्लान पस्नबाट रोक्न सकेनन् । वियोग र विछोडका कथाहरू सामाजिक यथार्थ बनेका छन् । युवामय उमेरलाई विदेशमा बेचेर बुढा बाबुआमा र बालबच्चाको गर्जो टार्ने बाध्यतामा उनीहरू छन् । देशभित्र उद्योगधन्दा खोल्ने र कृषि क्षेत्रमा गर्नुपर्ने नीतिगत ठोस कामहरू हुन सकेनन् ।

त्यसैले हुनसक्छ यत्रो परिवर्तनमा पनि नागरिकमा उत्साह छैन । दलहरू असाध्यै पुरातन भए । चर्को दलीयकरणले गुणस्तरीय शिक्षा र स्वास्थ्य पाउने विश्वास मरेको छ । समाजवादउन्मुख संविधानको छहारीमा हुर्किएका नागरिक विरामी हुँदा खर्च गर्न नसकेर मृत्यु कुनुपर्ने बाध्यता छ । अस्पताल गरिब उत्पादन गर्ने कारखाना बनिरहेका छन् ।

लोकतन्त्र घरदैलोमा पुग्यो । संरचना पनि गाउँटोलमा पुगे तर तिनले प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्न सकेनन् ।

जेष्ठ....

संस्थाको निजी स्रोतले पुचःले विभिन्न खाले वार्षिक कार्यक्रम गर्दै आएको सायमिको दावी छ । ‘ज्याथजिथि मुनाः भ्नी निभाः पाना’ भन्ने नारा दिएर

क्वहिटी टोलको पुचःले यस वर्ष क्वहिटी बहालमा सामुहिक म्हपूजा कार्यक्रम सम्पन्न गरेको हो । ज्याथजिथि मुनाः भ्नी निभाः पानाको अर्थ जेष्ठ नागरिकहरुलाई भेला गराएर न्यानो घाम तापौ भन्ने हुन्छ । नेवार समुदायले नेपाल संवत् नयाँ वर्षको पहिलो दिन म्हपूजा गर्छन् । म्हको अर्थ शरीर हुन्छ । आफ्नै शरीरलाई पूजा गर्ने परम्परा म्हपूजा हो । म्हपूजामा शरीर, मन, वचन एकाग्र गरेर सुस्वास्थ्यको कामना गर्दै मण्डला बनाएर आफ्नै शरीरलाई पूजा गर्छन् । काय, वाक र चित्तको परि शुद्धि तथा एकाग्रताले व्यक्तिमा सिर्जना हुने नराम्रो विचार नष्ट हुने विश्वास गरिन्छ । व्यक्तिको चित्त एकाग्र भएको अवस्थामा धर्मोदय हुने मान्यता छ । पुचःले यसअघि जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य परीक्षण गरेको थियो । २०७२ सालदेखि डे केयरको रुपमा बाजेबज्यैहरु लक्षित गरेर विभिन्न खाले गतिविधि सञ्चालन गर्दै आएको छ । भजन कीर्तन गराउने, धार्मिक कथा वाचन, नाचगान गर्ने/गराउने तथा विभिन्न कार्यक्रममा पुचःले जेष्ठ नागरिकहरुलाई सहभागी गराउँदै आएको छ ।

कठिन....

विहार फरेस्टको शिलान्यास पनि गरिएको थियो । कार्यक्रमस्थलमा बोधीवृक्ष वृक्षरोपण गरिएको थियो । कार्यक्रममा वरवैरीविनाश भगवानको हस्तान्तरण, नेपाल थाइ मैत्री भवनको उद्घाटन गरिएको थियो ।

नगर सुनिल प्रमुख प्रजापतिले कार्यक्रममा सहभागी सबैलाई स्वागत गर्दै भक्तपुर नगर हिन्दू र बौद्ध वास्तुकलाले समृद्ध नगर भएको र यहाँ सबै धर्म र संस्कृतिका मानिसहरू मिलेर बसेको बताए ।

भनपाले सबै धर्म र संस्कृतिका सम्पदाहरूलाई राज्यको सम्पदाको रूपमा ग्रहण गरी संरक्षण र संवर्द्धन गरिरहेको चर्चा गर्दै उनले भक्तपुरका विभिन्न टोलहरूमा अवस्थित विहार र चैत्यहरूको पुनः निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्दै आएको स्पष्ट पारे ।

बौद्ध दर्शन भौतिकवादी दर्शन भएको र त्यसले संसारलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा परिवर्तन ल्याएको उल्लेख गर्दै उनले हरेक कुरालाई भौतिकवादी दृष्टिले व्याख्या र विश्लेषण गर्नुपर्नेमा जोड दिए ।

समाजमा धनी र गरिबवर्ग भएकै कारण धेरै मानिसहरूले दुःख पाइरहेको उल्लेख गर्दै उनले सबैको दुःख अन्त्यका लागि वर्गविहीन समाजको खाँचो रहेको धारणा राखे ।

उनले गौतम बुद्धले परिकल्पना गर्नुभएको समाज पनि कसैलाई दुःखकष्ट नहुने समतामूलक समाज भएको बताए ।

लोभ नगर्नु, पाप नगर्नु, चोरी नगर्नु, अपराध नगर्नु

भन्नेजस्ता गौतम बुद्धले २६ सय वर्ष अगाडि दिनुभएको उपदेश आज पनि सान्दर्भिक र आवश्यक रहेको विचार प्रमुख प्रजापतिको थियो ।

भनपाले सबै नगरवासीलाई शिक्षित र सचेत बनाउन शिशुस्याहारदेखि कलेजहरू सञ्चालन गरी सुलभ ढंगले शिक्षा प्रदान गर्दै नागरिकहरूको स्वास्थ्य समस्या समाधानको लागि घरदैलो नर्सिङ सेवा, सहरी स्वास्थ्य क्लिनिक र ख्वप अस्पताल सञ्चालन गर्दै आएको जानकारी दिए ।

आयोजक मुनि विहार भक्तपुर व्यवस्थापन समितिका उपसचिव शिव बालाका अनुसार विदेशबाट विशिष्ट भिक्षुहरू सहभागी भई कठिन चीवर दान कार्यक्रम हुनु दुर्लभजस्तै हो । यसअघि चीवर शोभायात्रा गरिएको थियो । नगरको खौमा ध्वाका (प्रवेशद्वार) बाट नगर परिक्रमा गरी इनाचोस्थित रहेको मुनि विहारमा टोली पुगेको हो । मुनि विहार दायक सभा भक्तपुर नपा वडा नं ७ इनाचोको आयोजनामा सो कार्यक्रम भएको हो ।

अन्तराष्ट्रिय.....

व्यवस्था रहेका छन् ।

नेपालको संविधानको धारा ५१ मा राज्यको नीतिअन्तर्गत बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकताको रूपमा लिइएको छ। धारा ३९ मा बालबालिकाको हकसम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ। बालबालिकाको लागि विशिष्टीकृत ऐनको रूपमा बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ कार्यान्वयनमा छ ।

नेपालले उक्त महासन्धि कार्यान्वयन स्थितिको प्रतिवेदन संयुक्त राष्ट्रसङ्घमा पेश गर्दै आएको छ । संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बाल अधिकार समितिले नेपालको विगतका प्रतिवेदनमा दिएका समापन टिप्पणी तथा सुभाबलाई नेपालले कार्यान्वयन समेत गर्दै आएको छ ।

बालबालिकाको अधिकार तथा हक, हितको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि विशिष्टीकृत निकायको रूपमा राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद् क्रियाशील रहेको छ। परिषद्ले आफूलाई प्राप्त कार्यदेशबमोजिम बालबालिकासम्बन्धी कानुन, नीति र योजना निर्माणमा सहयोग तथा सहजीकरण एवं बाल अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धनको सिलसिलामा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीनै तहमा बाल अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धनका विषय सम्बोधनका लागि संस्थागत संयन्त्रको व्यवस्था छन्। यस क्रममा सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय विकास सार्फेदार, नागरिक समाज, निजी क्षेत्रलगायतसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै आएको छ ।

नेपाल पक्षधर भएका संयुक्त राष्ट्रसङ्घको मानव अधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा, १९४८, नागरिक तथा राजनीतिक अधिकारसम्बन्धी

अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारसम्बन्धी महासन्धि, १९७५, बालश्रमसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्घठका महासन्धिलगायतका घोषणा बालबालिकासँग सम्बन्धित छन्। तथापि, संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बाल अधिकारसम्बन्धी महासन्धि, १९८९ नै बालबालिकासम्बन्धी मूल दस्तावेजको रुपमा रहेको छ ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बाल अधिकार महासन्धिलाई अनुमोदन गरेपछि नेपालले बालबालिकाको हक, हित र अधिकारको विषयलाई संविधान, कानुन, नीति, आवधिक योजना, संस्थागत संरचना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा क्रमशः सुधार गर्दैआएको छ। नेपालले उक्त महासन्धिलाई सन् १९९० को सेप्टेम्बर १४ मा अनुमोदन गरेको दिनको सन्दर्भ पारेर बाल दिवस मनाउन घोषणा गरेको थियो ।

सोहीअनुरूप नेपालले राष्ट्रिय बाल दिवस भने भदौ २९ गते मुलुकभर मनाउँदै आइरहेको छ। यस वर्ष ‘बालबालिकामा लगानीः सुनिश्चित भविष्यको थालनी’ नाराका साथ राष्ट्रिय बाल दिवस मुलुकभर विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाइएको थियो भने ‘प्रत्येक बालबालिकाको लागि प्रत्येक अधिकार’ नारासहित अन्तर्राष्ट्रिय बाल अधिकार दिवस मनाईयो । रासस

सिंहदरबारसहित पाँच क्षेत्रलाई निषेधित घोषणा

काठमाडौँ । काठमाडौँ प्रशासनले थप पाँच क्षेत्रलाई निषेधित क्षेत्र घोषणा गरेको छ । दुर्गा प्रसाई र युवा संघले मंसिर ७ गते आयोजना गर्न लागेका छुट्टाछुट्टै कार्यक्रमबाट हुन सक्ने सम्भावित सुरक्षा चुनौतीलाई लक्षित गरेर जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौँले थप निषेधित क्षेत्र घोषणा गरेको हो । जिल्ला सुरक्षा समितिको सिफारिसमा प्रशासनले म ह ा र ा ज ग ञ जि र स्थ त राष्ट्रपतिको कार्यालय शितल निवास, प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारसहित पाँच क्षेत्रलाई निषेधित क्षेत्र घोषणा गरेको हो । राष्ट्रपति कार्यालय शितल निवासमा पूर्वतर्फ पवित्र वर्कसपसम्म, पश्चिममा सामाखुसी निस्कने नालासम्म, उत्तरमा राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको दक्षिण पूर्वी गेटसम्म र दक्षिणतर्फ प्रहरी अस्पताल जाने मोडसम्म निषेधित क्षेत्र घोषणा गरिएको छ ।

व्यधानमन्त्री निवास बालुवाटारका लागि पवित्र वर्कसप चोकबाट बालुवाटारतर्फ नेपाल राष्ट्र बैंक चोकसम्म र सभामुख निवासदेखि गैह्रीधारा जाने बाटोको पश्चिम दक्षिण १०० मिटरसम्म, प्रधान न्यायाधीश निवासबाट लाजिम्पाट जाने १०० मिटर पश्चिमसम्म, राष्ट्र बैंक चोकबाट पूर्वतर्फ १०० मिटरसम्म र इटालीया चोकबाट ५० मिटर दक्षिणसम्म निषेधित क्षेत्र तोकिएको छ ।

यसैगरी संसद् भवन नयाँ बानेश्वरमा संसद् भवनको

सडक.....

नगरपालिका-९ का वडाध्यक्ष भगवान खत्रीले भने उक्त हिति र पाटी कसरी संरक्षण गर्ने भनेर छलफल भइरहेको बताए।

'ती हिति र पाटी संरक्षण गर्ने नै हो,' उनले भने, 'तर कसरी गर्ने भनेर छलफल भइरहेको छ। केही दिनअघि हामी निरीक्षणका लागि समेत गएका थियौ। निचोडमा पुगिसकेका छैनौ।'

त्यस्तै, उक्त हिति र पाटी रहेको स्थानमा हाल कुनै पनि काम नगरिएको धुलिखेल-सिन्धुली-बर्दिबास सडक आयोजनाका साइट इन्जिनियर विवेक पाण्डेले जानकारी दिए।

'अहिले त्यो ठाउँमा कुनै पनि काम गरेका छैनौ,' उनले भने, 'साइट क्लियर भएका ठाउँमा मात्र काम भइरहेको छ । त्यस हितिलाई स्तान्तरण गर्ने कि के गर्ने सरोकारवाला निकायसँग समन्वयन गरी निर्णय लिने छौँ ।'

सकभर ती सम्पदा बचाउन आफूहरू पनि लागिपर्ने उनले बताए। अहिले उक्त सडक सात मिटर चौडा दुई लेनको छ। आयोजनाले त्यहाँ ६ लेनको ३७ मिटर चौडाको सडक बनाउन लागेको हो । जसका लागि सूर्यविनायकदेखि धुलिखेलका लागि गत वर्ष नै ठेक्का आह्वान गरिएको थियो ।

चारैतर्फको सडकसम्म, संसद् भवनको दक्षिण मोड (यातायात व्यवस्था विभाग) देखि पूर्वतर्फ मिनभवन चोकसम्म निषेधित क्षेत्र तोकिएको छ ।

सिंहदरबारमा भद्रकाली मन्दिर पूर्व तिनकुने आइल्याङको पूर्वी कुनादेखि पूर्वतर्फ सिंहदरबार मूलगेटसम्म, सिंहदरबार मूलगेट अगाडिदेखि उत्तरतर्फ पद्मोदय मोडसम्म, पद्मोदय मोडदेखि पूर्वतर्फ महालेखा परीक्षक कार्यालय अगाडि हुँदै अनामनगरतर्फ जाने सिंहदरबारको उत्तरपूर्वी मोड र सो मोडबाट सिंहदरबार पूर्वी गेट हुँदै हनुमानस्थान मन्दिरसम्म, सिंहदरबार पश्चिम गेटदेखि सर्वोच्च अदालत अगाडि हुँदै माइतीघर मण्डलासम्म, माइतीघर मण्डलादेखि सिंहदरबार दक्षिण गेट हुँदै हनुमानस्थान मन्दिरसम्म, बबरमहलस्थित जिल्ला अदालत मोडको प्रवेश मार्गदेखि जिल्ला प्रशासन कार्यालय उत्तरतर्फको मोडसम्म निषेधित क्षेत्र तोकिएको छ ।

उपराष्ट्रपति कार्यालय हरित गुहमा केशरमहल चोकदेखि लैनचौर मोड हुँदै मल्ल होटलको सिमानासम्मलाई निषेधित क्षेत्र घोषणा गरिएको छ ।

स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ को दफा ६ को उपदफा (३क) बमोजिम निषेधित क्षेत्रमा आजदेखि ३० दिनसम्मका लागि पाँच जनाभन्दा बढी व्यक्ति भेला जम्मा भई जुलुस, प्रदर्शन, धर्ना, घेराउ, अनसन, सभा जस्ता आन्दोलन वा विरोधका कार्यक्रम गर्न निषेध गरिएको छ ।

R. R. ELECTRONICS

Madhyapur Thimi-4, Shankhadhar Chowk

Ph. 01- 5093396, Mo. 9841300905, 9851169858

“ABCD खबर हाजी सबैको खबर”

ABCD Khabar Media

abcdkhabar.com.np

Jagati-8, Bhaktapur, Nepal

01-6611936, 9841394387, 9841334113

abcdkhabar@gmail.com

प्रकाशक/कार्यकारी सम्पादक: दीपक श्रेष्ठ, सम्पादक: दीपिका श्रेष्ठ, व्यवस्थापक: दिवस श्रेष्ठ, कार्यालय: सुन्दरनगर, मध्यपुर थिमि-३, भक्तपुर, फोन: ६६३३६५२, ९८५११०२२७३, मुद्रण: धिम्ले अफसेट प्रेस, अनामनगर, web Portal : www.thimitimes.com.np/